

Beregnet til
Hammerfest kommune

Dokument type
Konsekvensutredning reindrift

Dato
September 2015

OMRÅDEREGULERING FOR STRØMSNES/AKKARFJORD **KONSEKVENsutREDNING REINDRIFT**

OMRÅDEREGULERING FOR STRØMSNES/AKKARFJORD KONSEKVENsutREDNING REINDRIFT

Revisjon -
Dato **23.09.2015**
Utført av **Jenny Mikalsen**
Kontrollert av **Maren Thorstensen, Rambøll og Geir Arnesen, Ecofact**
Godkjent av **Jenny Mikalsen**
Beskrivelse **Konsekvensutredning**

Ref.
1350006973

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Sammendrag	1
2.	Innledning	2
2.1	Bakgrunn	2
2.2	Samiske stedsnavn og reindrift	2
2.3	Generelt om området	2
2.4	Tidligere prosess rundt Strømsnes/Akkarfjord i forbindelse med planlegging og reindrift	3
2.5	Planprogrammet	4
3.	Metode	4
3.1	Datagrunnlag	4
3.2	Konsekvensutredning reindrift	4
3.3	Samla belastning (kumulative effekter)	5
3.4	Alternativ metode som er diskutert, men ikke brukt på Strømsnes	6
4.	Beskrivelse av utbyggingsplanene	7
4.1	Planområdet	7
4.2	Beskrivelse av tiltaket	7
5.	Naturgitte forhold	9
6.	Reinbeitedistrikt 20, fálá	10
6.1	Fakta om distriktet	10
6.2	Flytting mellom vinter- og sommerbeiter	10
6.3	Flokkstruktur	12
6.4	Vårbeite	13
6.5	Sommerbeite	13
6.6	Rávdnjenjárga/Rávdnjevárri (Strømsnes)	14
7.	Samla belastninger	15
8.	Verdi, omfang og Konsekvens	17
8.1	Alternativ 0	17
8.2	Verdivurdering planforslag	17
8.3	Omfang og konsekvens av planforslag	17
9.	Avbøtende og kompenserende tiltak	18
10.	Kilder	19
10.1	Nettbaserte kilder	19
10.2	Skriftlige kilder	19
10.3	Muntlige kilder	19

FIGURLISTE

Figur 1 Kommuneplanens arealdel. Båndlagt omr. Strømsnes/Akkarfjord vist med rød sirkel.	2
Figur 2 Oversiktsbilde av Strømsnes og Akkarfjord.....	3
Figur 3 Fergekaia og småhusbebyggelse på Klokkeøya. Ferge mellom Akkarfjord og Kjerringholmen.....	3
Figur 4: Tredelt skala for eksempelangivelse av verdi.....	5
Figur 5: Femdelt skala med eksempelangivelse av omfang.....	5
Figur 6: Konsekvensvifte (Statens vegvesens håndbok V712).....	5
Figur 7: Avgrensning av planområdet.....	7
Figur 8: Planforslag september 2015.....	8
Figur 9: Foto som viser beite- og flytteområdet i Molstranddalen	9
Figur 10: Flytteveg mellom sommer og vinterbeiter (reindrift .no), skjematisk markert med svart strek	10
Figur 11: Strømsnes, drivingslei og trekkveg for rein (reindrift.no)	11
Figur 12: Illustrasjon Råvdjenjarga/Råvdnjævárri beiteområde(grunnlag reindrift.no)	12
Figur 13: Snødybder på Kvaløya, 5.mai 2008-2015 (eklima.met.no)	13
Figur 14 Beiteverdi; vegetasjonskartet er reklassifisert til beiteverdi av NINA (kilde: (Johansen m.fl. 2007)	14
Figur 15: Utsnitt av kommunedelplan for Rypefjord (Hammerfest kommune.no).....	15
Figur 16: Inngrepsfrie naturområder (INON) på Kvaløya (kilde: miljødirektoratet).....	16
Figur 17: Konsekvensvifte som viser meget stor negativ konsekvens	18

No table of contents entries found.

1. SAMMENDRAG

Hammerfest kommune ønsker å etablere industri, havn og boliger i området Strømsnes/Akkarford, og har igangsatt konsekvensutredning og områderegulering. Rambøll AS er engasjert til å utarbeide planforslaget. Reindriftsutredningen utarbeides i samarbeid med Ecofact AS.

Det har vært holdt møte med partene i planarbeidet i Hammerfest. Det er avholdt eget møte og befarung med reinbeitedistrikt Fálá. Datagrunnlaget for arbeidet vurderes som godt.

Strømsnes/Strømsfjellet (Ravdnjenjárga/Rávdnjevárri) har i sammenheng med vår-/sommerbeiter og flytting på Kvaløya/Fálá, en helt sentral funksjon. At området har liten grad av forstyrrelse og at mange av de kystnære sammenlignbare areal er/eller blir berørt av inngrep, gjør Strømsnes særlig viktig som reinbite. Strømsnes (Ravdnjenjárga/Rávdnjevárri) har ut fra dette stor verdi.

Hele Strømsnes og deler av Akkarfjord planlegges utbygd. Dette utgjør et stort omfang, da reindriften bruker de samme områdene til reinbeite. Reindriften i området bruker arealene mellom neset og fjellet til beite, trekk og flytting i en større sammenheng enn det som går frem av arealbrukskartene. Distriktet påpeker at tap av beite, tap av stabiliserende rein ved flytting, og merarbeid og økt risiko ved flytting, gir store konsekvenser for reindriften. De samla konsekvensene av utbyggingen utgjør meget store negative konsekvenser.

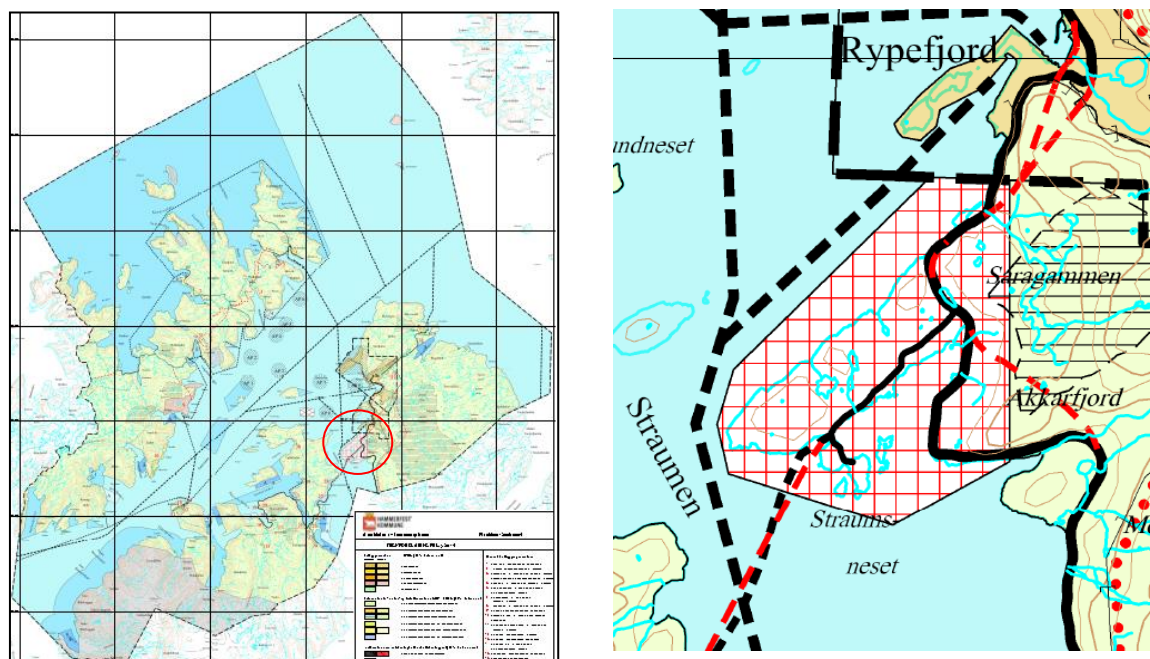
Det er ikke funnet avbøtende tiltak som vil redusere konsekvenser av utbyggingen.

2. INNLEDNING

2.1 Bakgrunn

Hammerfest kommune har igangsatt arbeidet med områderegulering av Strømsnes/Akkarfjord. Planarbeidet er lyst ut gjennom rammeavtale, og Rambøll AS har fått oppdraget med reguleringen. Reindrifftsutredningen utføres av Rambøll, i samarbeid med Ecofact Nord AS.

I kommuneplanens arealdel for Hammerfest 2010-2022 (vedtatt 12/2010) ble området Strømsnes/Akkarfjord båndlagt for videre planlegging etter PBL. Miljøverndepartementet godkjente arealdelen 15.11.12.

Figur 1 Kommuneplanens arealdel. Båndlagt omr. Strømsnes/Akkarfjord vist med rød sirkel.

Båndleggingen forutsatte utarbeidelse av en kommunedelplan for Strømsnes/Akkarfjord. Det ble i ettertid vurdert at en områderegulering vil ivareta de planmessige utfordringene på en minst like god måte som en delplan, samtidig som kommunen sparer tid ved å gå direkte på reguleringsplannivå.

2.2 Samiske stedsnavn og reindrift

Strømsnes/Akkarfjord-området omtales av reindrifftsutøverne på Kvaløya som Rávdnjénjárga/Rávdnjevárri, som på norsk betyr Strømsnes/Strømsfjell-området. Reindrifftsnaeringen bruker arealet mellom neset og fjellet i sammenheng med reinbeiter på resten av øya. Samiske stedsnavn navngir viktige kjennetegn i naturlandskapet, der et hovedelement beslekter navnene i et større område; her Rávdnja (Strøm). Rávdnjénjárga (-nes), Rávdnjevárri (-fjell) og Rávdnjevári (-vann) er en slik sammenheng. På samme måte som sammenheng i navn, er det en sammenheng i den tradisjonelle reindriften i området. Kvaløya, eller Fálá har lang historie innenfor samisk bruk av såvel sjø og fjord som fjell og nes.

2.3 Generelt om området

Planområdet er per i dag ubebygget med unntak av boligfeltet Bekkeli og spredt boligbebyggelse langs fylkesveien til Strømsnes og på Klokkeøya.

Den nordlige delen av Strømsnes består av fjell med gjennomsnittlig høyde på ca. 50 m.o.h. De laveste partiene ligger på kote + 25, og den høyeste toppen har høyde på kote + 86. Planområdet inneholder både kommunale og private eiendommer, herunder også FeFo-grunn.

Figur 2 Oversiktsbilde av Strømsnes og Akkarfjord

RV 94 går gjennom planområdets østlige del, fra sør til nord. Fv 114 går langs sørsiden av Strømsnes og forbinder RV94 med fergekai. Fergen går mellom Akkarfjord (Klokkeøy) og Kjerringholmen og utgjør dagens forbindelse mellom Kvaløya og Seiland.

Figur 3 Fergekai og småhusbebyggelse på Klokkeøya. Ferge mellom Akkarfjord og Kjerringholmen

2.4 Tidligere prosess rundt Strømsnes/Akkarfjord i forbindelse med planlegging og reindrift

- Strømsnes ble avsatt til båndlegging for videre utbygging i kommuneplanens arealdel (2010-2022) i 2010.
- Reindriften kom med innsigelse på totalt 13 forskjellige områder i forslaget til arealdel under offentlig ettersyn. Fem av disse gjaldt Reinbeitedistrikt 20 Kvaløy.
- Gjennom direkte dialog med reindriften ble det oppnådd enighet om 10 av innsigelsespunktene
- Under etterfølgende megling med fylkesmannen ble det oppnådd enighet om ytterligere to innsigelsespunkter. Kun innsigelsen på Strømsnes/Akkarfjord stod igjen. Saken ble oversendt til MD for endelig avgjørelse
- Landbruks- og matdepartementet, som er høringspart i MD, innstilte på å ta til følge innsigelsen fra reindriften (brevet fra LMD er vedlagt)

- Kommunen sendte et avklaringsbrev til MD (vedlagt)
- MD godkjente arealdelen og avsetning av Strømsnes/Akkarfjord til videre planlegging.
- Varsel om oppstart og planprogrammet for arbeidet ble fastsatt etter offentlig ettersyn.

2.5 Planprogrammet

I følge planprogrammet skal utredningen avdekke følgende:

Utredningsarbeidet skal bygge på kjente data supplert med befaring, intervjuer med berørte parter mm." "Utredningen vil blant annet dekke forholdet til reinen, reinflokkene, reinbeitedistriktet og landskapet. Det forutsettes at reindriften deltar i utredningsarbeidet og bidrar med nødvendig informasjon. "

3. METODE

3.1 Datagrunnlag

Reindriftsutredningen er utført i dialog med Fálá reinbeitedistrikt. Det er avholdt et felles møte med Hammerfest kommune, Fylkesmannen i Finnmark, styret i Fálá reinbeitedistrikt, Protect Sápmi og konsulenter for planarbeid og utredninger. Møtet omhandlet et helhetlig perspektiv på reindrift i kommunen generelt, og ikke utredning av Strømsnes spesielt.

Det ble avholdt møte med reinbeitedistriktet 3. september 2015, som ble avsluttet med befaring av området som berøres av foreslått utbygging på Strømsnes. Dette møtet ga inngående beskrivelse av drifta og har i stor grad bidratt til utredningen.

Vi har også innhentet data om reinbeitedistriktet fra reindriftsforvaltningens nettsider, der særlig arealbrukskartene har vært sentrale (reindrift.no og fylkesmannen.no). Dette er supplert med data fra ressursregnskapet og konsekvensutredninger som er utarbeidet innenfor distriktet tidligere. Dette gjelder særlig NINA rapport 269 (Gaare m.fl 2007) og Norut/Bioforsk rapport (Johansen m.fl. 2007).

Datagrunnlaget vurderes som godt, særlig siden reindriften har bidratt med beskrivelser og vurderinger.

3.2 Konsekvensutredning reindrift

Metodikken for vurderinger av konsekvenser tar utgangspunkt i Statens Vegvesens håndbok V712 (2014) – Konsekvensanalyser, kapitlet om konsekvenser for naturressurser. Vi gjør vurderinger av verdi, omfang og konsekvens og foreslår avbøtende tiltak der det er mulig.

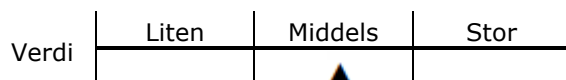
Med verdivurdering menes en vurdering av hvor verdifullt et område eller miljø er. Det er gjort verdivurderinger av de områder som inngår i plan-/influensområdet. Verdien er beskrevet med tekst, og i tillegg angitt på en tredelt, flytende skala: liten – middels – stor. Se også tabell under.

Tabell 1: Kriterier for verdisetting av områder som brukes til reindrift (utdrag av håndbok V712)

Reindrift	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
	Reindrift med lav bruksfrekvens. Reindriftsområder med vanskelig tilgjengelighet.	Reindriftsområder med middels næringsproduksjon. Reindriftsområder med middels bruksfrekvens. Årstidsbeiter som brukes fast hvert år, men som ikke er minimumsbeiter.	Reindriftsområder med høy næringsproduksjon. Reindriftsområder med høy bruksfrekvens. Beiteressurs som det er mangel på i et område (området er minimumsbeite). Kalvingsland, parringsland. Minimumsbeiter i distriktet. Flytt- og trekkleier. Samlingsområder.

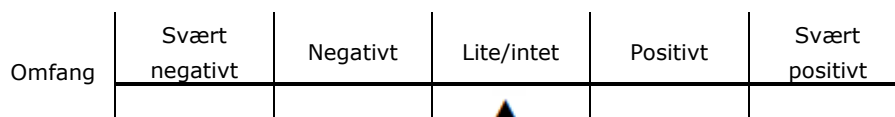

Verdien blir fastsatt langs en skala fra liten verdi til stor verdi

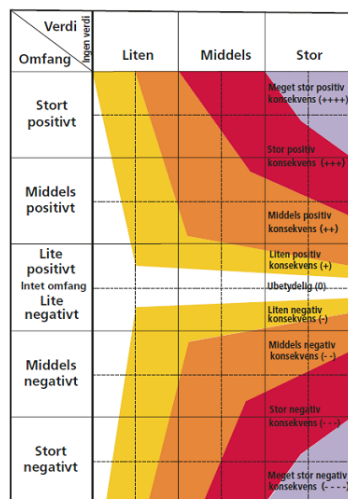
Figur 4: Tredelt skala for eksempelangivelse av verdi

Omfang vurderes på en skala på fem, fra stort, middels og lite/intet negativt, til middels og stort positiv. Omfangsvurderingen viser i hvilken grad et tiltak vil påvirke et område. Konsekvens fremkommer ved å sammenholde verdivurderingen med omfangsvurderingen. Konsekvens er beskrevet og vurdert ut fra mulige virkninger for reindrifta og i hvilken grad ressursgrunnlaget for reindrift blir svekket hvis tiltaket realiseres.

Figur 5: Femdelt skala med eksempelangivelse av omfang

Med konsekvenser menes de fordeler og ulemper tiltaket vil medføre i forhold til referansealternativet (Alternativ 0). Konsekvensen framkommer ved å sammenholde et områdes verdi med omfangsvurderingen. Konkret gjøres dette ved å benytte «konsekvensvifta» i figuren under.

Figur 6: Konsekvensvifta (Statens vegvesens håndbok V712)

3.3 Samla belastning (kumulative effekter)

Avbøtende tiltak er vanligvis en måte å redusere konsekvenser av et utbyggingstiltak. For reindrift vil dette ofte utgjøre små forbedringer, da det er de samla effektene av flere inngrep som har hatt eller vil få konsekvenser for næringsgrunnlaget. Dette fanges ikke opp av metodikken i vegvesenets håndbok 712. Reindriftsutredninger må derfor sees i en større sammenheng enn kun planområdet, for på den måten å synliggjøre arealenes avhengighet av hverandre. Det gjøres skjønnsmessige vurderinger av hvordan det totale bildet for reindrifta endrer seg som følge av inngrep i reinbeiteområder.

3.4 Alternativ metode som er diskutert, men ikke brukt på Strømsnes

Protect Sápmi foreslår en annen metodikk for konsekvensutredning av reindrift, som er utprøvd med gode resultat i Sverige. I grove trekk går metoden ut på å se både på tidligere og planlagte inngrep i et reinbeiteområde. Videre beskrives direkte, indirekte og kumulative (samlede) konsekvenser i forhold til mennesket, rein og landskap. Ut fra dette lages det en risikomatrise som sorterer ut hva som er kritisk og ikke. Vurderingen gjøres ut fra lokale konsekvenser (timer, dager, uker), regionale konsekvenser (sesong) og kumulative/samla konsekvenser (over år). Metodikken kan vurderes tatt i bruk når fullstendig metodebeskrivelse foreligger, noe som ikke har vært tilfelle for dette prosjektet. Metoden forutsettes brukt fra oppstarten av et prosjekt, og forutsetter tilgang til samla oversikt over utbyggingsprosjekter i regionen. Arbeidet må også kunne legges opp slik at sammenstilling med øvrige konsekvenser er mulig.

4. BESKRIVELSE AV UTBYGGINGSPLANENE

4.1 Planområdet

Planområdet er på 6853 daa, av dette utgjør sjø og vann 4089 daa og landareal 2765 daa.

I nord vil planen grense mot pågående reguleringsplan for Rv94 Saragammen – Jansvannet som planlegges vedtatt i løpet av 2015. I nordvest vil planen grense mot områderegulering for Polarbase og Leirvika industriområder vedtatt 22.05.14.

Reguleringsplanen for Sjøtun på Klokkeøya vedtatt 02.02.95 inngår i planområdet og forutsettes integrert i områdereguleringen og opphevet. Reguleringsplanen for boligfeltet Bekkeli vedtatt 28.02.02 inngår i planområdet, men forutsettes ikke endret.

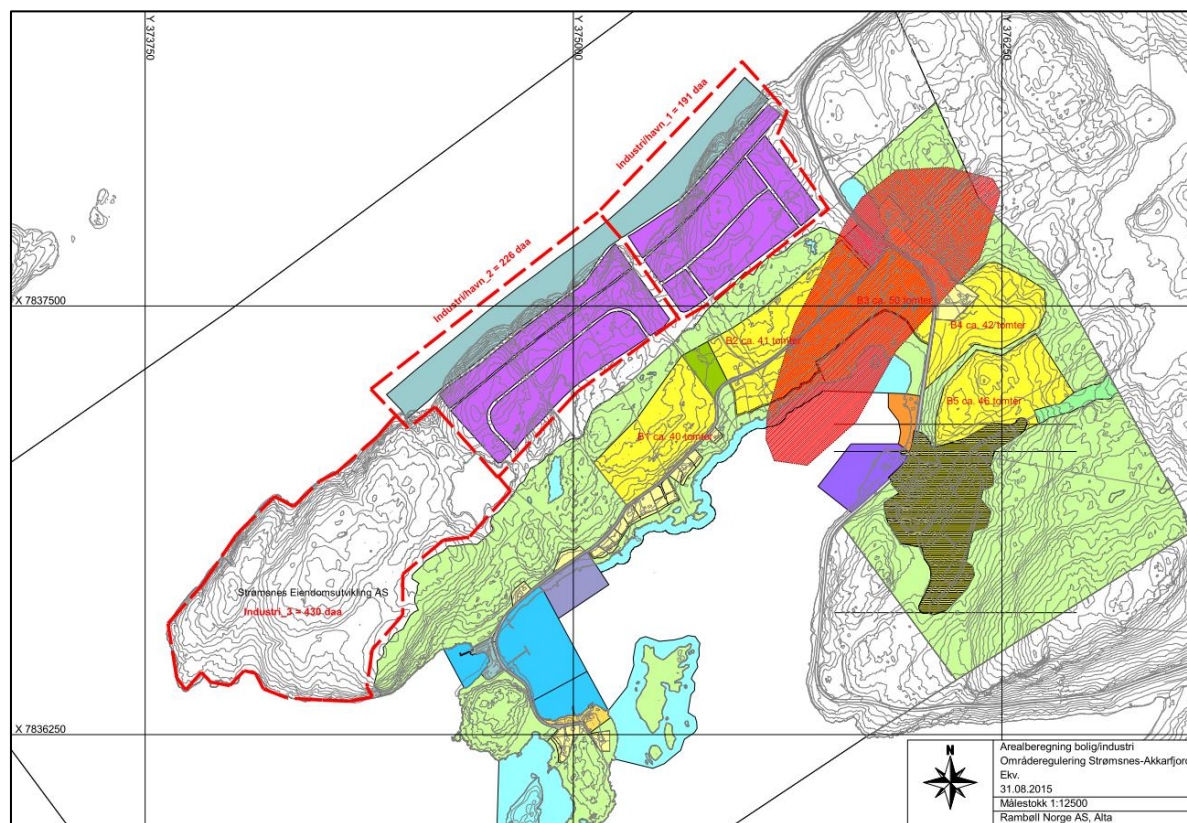

Figur 7: Avgrensning av planområdet

4.2 Beskrivelse av tiltaket

Områderegulering av Straumsnes /Akkarfjord er kommunens alternativ for utbygging av industriområdet. Alternativet vurderes mot 0-alternativet som er tilnærmet lik dagens situasjon. I kommuneplanens arealdel er det gjort noen overordnede tanker om arealbruk på Strømsnesområdet som skal danne grunnlag for videre planlegging:

- Nordsiden av Strømsnes settes helt eller delvis av til industri og næring. Det vurderes muligheter for masseuttak i forbindelse med opparbeidelse av området.
- Klokkeøy, sørsiden av Strømsnes og området rundt Akkarfjord avsettes til bolig. Det sørges for god skjerming mot industriområdet/masseuttak.
- Leirfjæra i Akkarfjord er et viktig naturområde som bevares.
- Bekkeli boligområde utvides mot Akkarfjordneset.

Figur 8: Planforslag september 2015

5. NATURGITTE FORHOLD

Kvaløya ligger på vel 70° nord, med Sørøya i vest, Seiland i sørvest, Kvalsund og Kokelv i øst, Snefjord og Ingøy i øst og nord. Høyeste punkt på øya er i sørlig del med Svartfjellet på 629 moh., mens høyeste punkt i nordvest er Miillet på 362 moh.

Ecofact (2015) beskriver naturforholdene slik: En av de viktigste grunnleggende faktorene for planteproduksjon i fjellområder er berggrunnsgeologien. Baserike bergarter og bergarter som er mer utsatt for kjemisk forvitring vil i større grad gi jordsmonn og næringsinnhold som gir god plantevekst og produksjon av beiteplanter. Spesielt er dette tilfelle i den lavalpine sonen som er fra skoggrensen og 2-400 høydemeter oppover i terrenget. Harde bergarter som granitt, gneis og kvartsitt gir dårligere forhold med sparsomt jordsmonn og større forekomster av harde bergarter. Dette gjør at arealet er preget av skrint jordsmonn med store blokkmarker i fjellet med lav produksjon av planter.

Det svakt oseaniske klimaet i distriktet Fálá gir moderate sommertemperaturer breddegraden tatt i betraktning, og hyppige forekomster av tåke og fuktige forhold generelt. Fuktigheten kan øke planteproduksjonen sammenlignet med tørrere forhold, men mangel på høye sommertemperaturer legger en naturlig begrensning på vekstforholdene (Ecofact 2015).

Totalt sett vurderes Fálá ,på tross av sitt betydelige areal på 347 km², å ha lav produksjon. Dette grunnet store uproduktive areal i høyereliggende strøk og kun moderat produksjon også lavere nede. Vegeterte arealer er dominert av lyng, mens svært gode beiter av gress og urter har liten utbredelse. Dette påpekes også av Nellemann 2002 som har gjort enkle analyser av planteproduksjonen ved hjelp av satellittdata og vegetasjonsindekser. Arealene med en viss grad produksjon av beiteplanter er begrenset til lavereliggende områder langs kysten. Nellemann (2002) presenterer også kart som viser dette (Ecofact 2015).

Straumsnes består av harde bergarter med granitt og gneis, som gir snaumark og karrig vegetasjon med krekling og dvergbjørk. Mellom rabbene er det rikere, med grasmyr, sparsomt vegetert tørrgrashei og noe graseng ned mot sjøen. Terrenget er kupert med bergrabber, avgrensa myrer og små vann mellom bergkollene.

Figur 9: Foto som viser beite- og flytteområdet i Molstranddalen

6. REINBEITEDISTRIKT 20, FÁLÁ

6.1 Fakta om distriktet

Reinbeitedistrikt Fálá hadde i følge ressursregnskapet 2012/13, 6 sidaandeler, opptil 25 personer tilknyttet distriktet. Distriktet er samlet i sommerhalvåret, og adskilt i tre siidaer om vinteren. Vinterbeitet er i Kautokeino kommune, mens sommerbeitet er på Kvaløya. Distriktet Fálá har en distriktsleder, og et styre på tre som representerer siidaane og som velges hvert 2. år.

Utredningen henter informasjon fra ressursregnskapet for reindriftnæringen som er en årlig rapport om ressurs situasjonen i næringen. I følge ressursregnskapet 2012/13 utgjorde flokken 2682 dyr, der 10 % var okserein, 74 % simle og 17 % kalv. Simler utgjør rundt 75 % av flokken før kalving, og simler med kalv utgjør over 90 % av flokken etter kalving

Slaktevekta var i 2012-2013 forholdsvis lav, med 14,2 kilo på kalv. Slaktevekta på både okserein, simle og kalv har gått nedover de siste 10 år, viser tall i ressursregnskapet.

6.2 Flytting mellom vinter- og sommerbeiter

Distriktet Fálá har beite på Kvaløya fra månedsskiftet april/mai til månedsskiftet september/oktober. Distriktet har vinterbeiter i Kautokeino ved Čivttasmaroaivi/Bávttajohka, nær grensen til Karasjok kommune. I april starter flyttingen mot sommerbeiter ved kysten. Reinen ledes til et oppsamlingsområde på fastlandet, før den føres fra Beritsjord til Hanselv på Kvaløya. Over Kvalsundet drives reinen på svøm, eller det benyttes pramming. Vær og reinens kondisjon avgjør hva man velger.

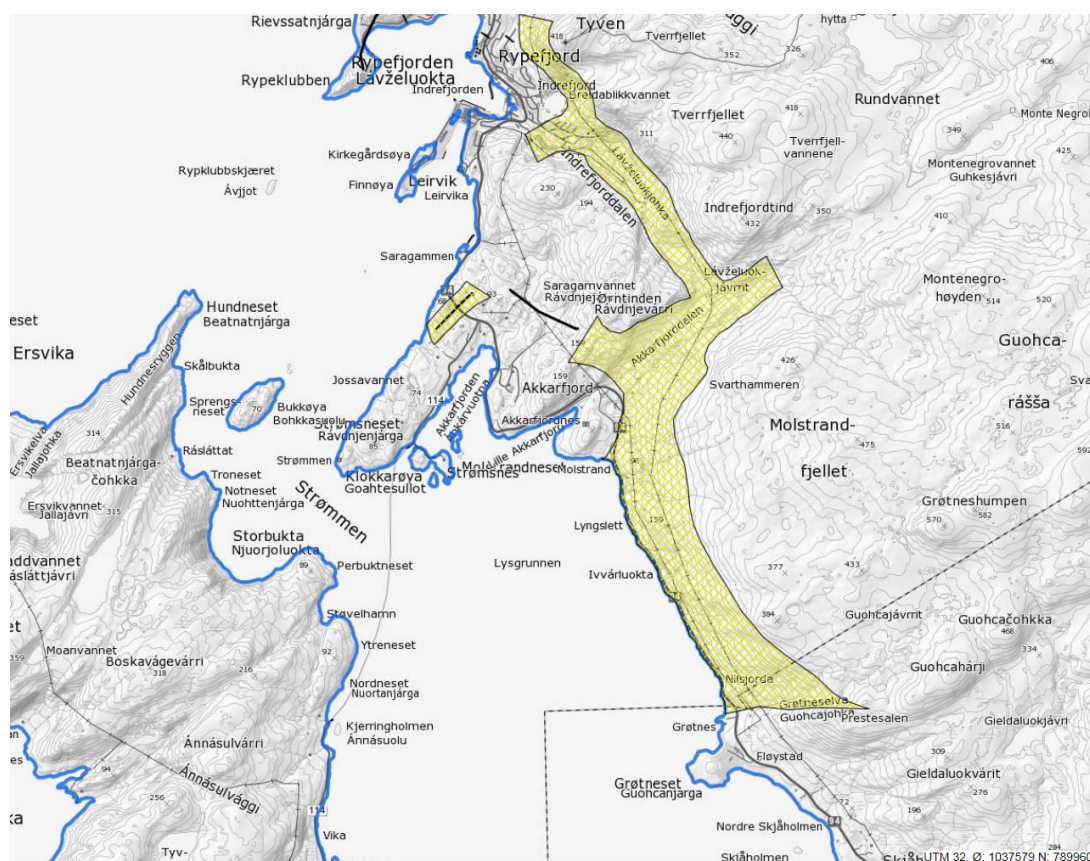

Figur 10: Flytteveg mellom sommer og vinterbeiter (norgeskart.no), skjematisk markert med svart strek

Om høsten vil reien samles i flokk for å starte vandring tilbake til vinterlandet. Det er viktig at denne samlingen ikke skjer for tidlig, slik at beitenes benyttes fullt ut før flytting starter. Høstsamling for flytting av rein starter i september. Distriktet har tre oppsamlingsområder, to på øya og ett på fastlandet. Reinen samles først fra ulike deler og dalstrøk i Mylingen til oppsamlingsområdet på Storfjell/Hyttavaggi. Derfra flyttes reinen samlet gjennom Fuglenesdalen (mellom Forsølkrysset og Kvalfjorden), forbi Rávdjévarri (Strømsfjell) til oppsamlingsplassen i sørenden av øya (Kvalsund kommune). Reinen svømmes herfra over til oppsamlingsplassen på fastlandet. Her foretas merking og høstslakting. Normalt er denne prosessen ferdig i slutten av september når brunsten begynner. På fastlandet holdes flokken samlet for brunst og parring, før den drives fra området nordvest for Iešjávri videre sørover til vinterbeiteområdet i Kautokeino kommune (Čivttasmaroaiivi/Bávttajohka). Beiteperioden på Kvaløya er fra sist i april til begynnelsen av oktober og utgjør ca. 170 beitedøgn.

Flyttingen fra sommerbeitet til vinterbeitet foregår under stort press. Reinen skal drives til sørspissen av øya for flytting over sundet. På andre siden (fastlandet) venter merking og slakting, før brunst og parring. Dårlig vær, mørke og tåke kan for gjøre at flyttingen forsinkes. Man må sørge for å gjennomføre flyttingen før brunst. Under brunst blir oxen viller, sprer flokken, jager og forsinker flyttingen. Det beste for drifta er å flytte flokken til Kvalsunddalen før brunsten starter. Der er det et åpent parringsland hvor man har flokken samlet og de fleste simlene blir bedekket. I ulendt område kan man risikere at simler ikke blir bedekket og ikke har kalv neste vår.

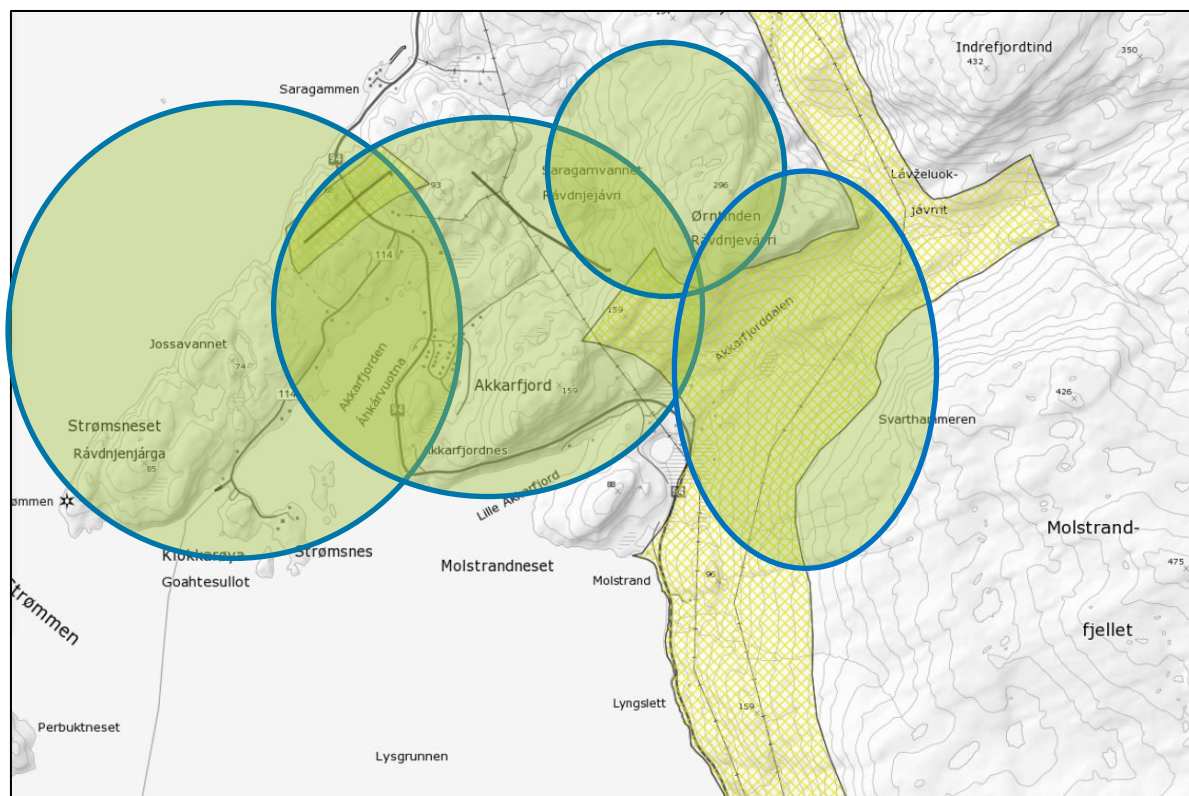
Figur 11: Rávdnjenjárga/Rávdnjevárri (Strømsnes/Strømsfjell), drivingslei og trekkveg for rein (reindrift.no)

6.3 Flokkstruktur

Reinen søker oftest tilbake til geografiske områder der de er vant til å beite. På Kvaløya beskrives distriktet med 5-6 geografiske områder/undergrupper av simler. Simlene utgjør på våren 70-80 % av flokken, som sprer seg utover Kvaløya. En av disse undergruppene er Rávdnjénjárga /Ravdnjevárri, som oppholder seg på Strømsnes, Strømsnesfjellet, Molstranddalen og Molstrandfjellet (se figur 11).

Østsiden av Kvaløya oppgis å være mest sentral for simler med kalv tidlig i sesongen, mens områdene på vestsiden og inntil byen er mest attraktive for okserein. Kalvingen foregår over store deler av Kvaløya, men kjerneområdet ligger i de nordlige og østlige delene av øya. Kalvingen skjer fra 15.mai til 15.juni, med en topp omkring 10.juni. Simler med kalv trekker over mot vestsiden lengre ut på sommeren når kalvene er blitt litt større og raskere til beins.

Oksene og simlene skiller naturlig lag om våren, simler til mere uforstyrrete kalvingsområder, mens oksene søker til barmark som har litt forstyrrelse. Oksene er oftest roligere og tåler mer forstyrrelse uten å bli skremt. Utover sommeren kan okser og simler blandes mer, når simla ikke lengre har nyfødt kalv. Simlene som da går sammen med oksene blir også roligere og «tammere». De tammeste og roligste dyrene er svært verdifulle for reineierne, fordi disse leder an og følger vante beiter og trekkveier uten å skremmes så lett.

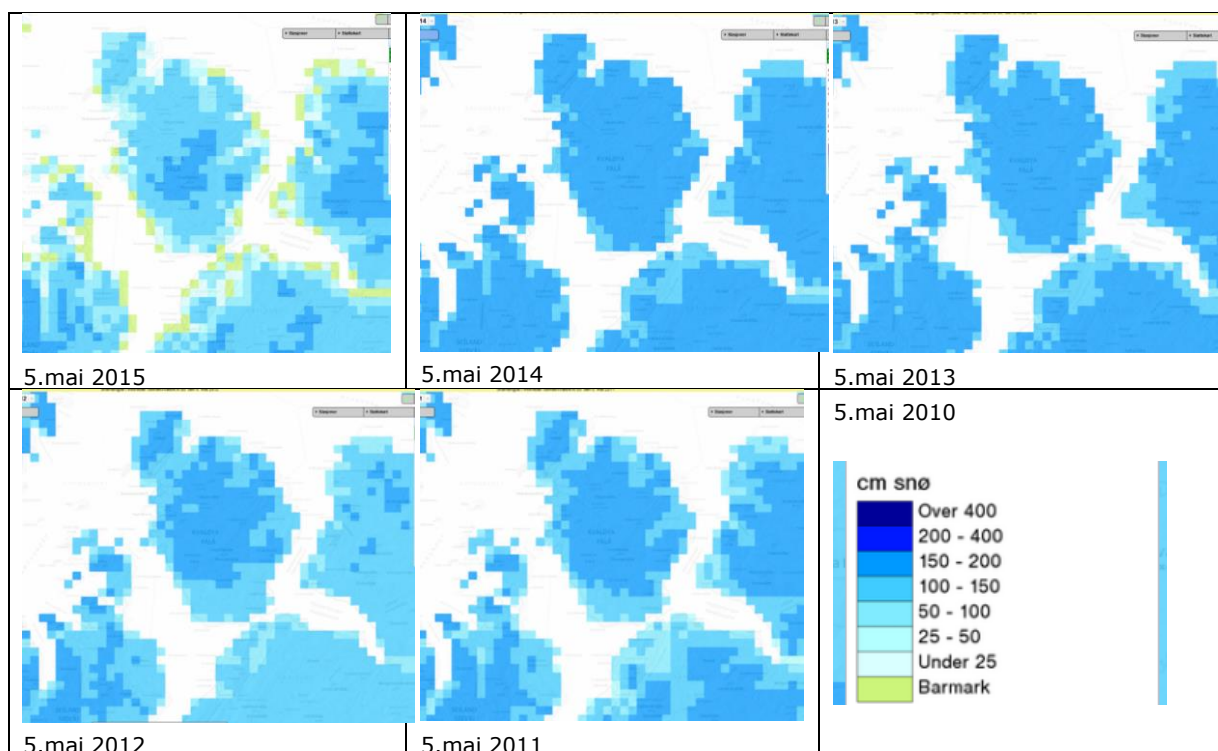

Figur 12: Illustrasjon Rávdnjénjárga/Ravdnjevárri beiteområde (grunnlag reindrift.no)

I tidligere driftsform var det vanlig å holde flere okser. Etter hvert har lønnsomhet og presset på arealene blitt større. For å få ut mest kjøttvekt, er det mer lønnsomt å ha flere simler og dermed flere kalver. Forholdet er nå ca. 10-20 % okser, der en okser bedekker 25-30 simler. Okserein utgjør før kalving og 2-400 dyr av den totale flokken. Reindriftsutøverne beskriver dette som et minimum av det antallet okser som er nødvendig for å holde reintallet oppe.

6.4 Vårbeite

Den marginale faktoren for reinen om våren er snø- og isfri mark. Kystnære områder i vest blir tidligst bart og reinen søker naturlig og årvisst til disse områdene. Barflekker med skrinnt vegetasjon er viktige beiter, mens snøen fortsatt ligger dyp i fjellet tidlig i mai. Strømsnes er et av disse områdene hvor beliggenheten uti sjøen blåser snøen av rabber og mark. I tillegg er det et større nes som er forholdsvis uforstyrret. Figur 12 viser snødybder på Kvaløya de siste åtte år, der det kommer tydelig fram at vestsiden har mindre snø om våren. Terrengform og tilgjengelighet gjør det samtidig til et egnet vårbeite.

Figur 13: Snødybder på Kvaløya, 5.mai 2008-2015 (eklima.met.no)

Rapport 269 (Gaare, Tømmervik, m.fl. 2007) beskriver at barmarksbeiter er knyttet til perioden når reinen har tilgang på snøfrie areal. Snødekningskart indikerer at Strømsnes er tidlig snøbart, mens mye av fjellområdene fortsatt er snødekt. De viser også kart for gjennomsnittlig start og slutt på beitesesongen i perioden 2000 til 2005, som viser at Strømsnes har start på beite 20.mai- 10. juni og slutt 10-20 september.

Nyspirte planter gir særlig god vekstnæring og reinen finner disse ved å følge snøsmeltingen fra sørhellingene oppover i terrenget og etter hvert over på nordhellingene. Reinen går ofte i små flokker, noe som er vanlig når beitetilgangen er karrig og spredt (Gaare, Tømmervik, Kant og Karlsen, 2007).

Om vinteren bruker reinen av det overskuddslageret som er opparbeidet gjennom sommeren. Når våren kommer skjer flytting til vårbeiter og kalvingsland i en periode hvor reinen har lite å gå på. Det er derfor viktig at vårbeiter og kalvingsland er tilgjengelig og lite forstyrret, slik at reinen raskt får tatt til seg næring for vekst og kalving.

6.5 Sommerbeite

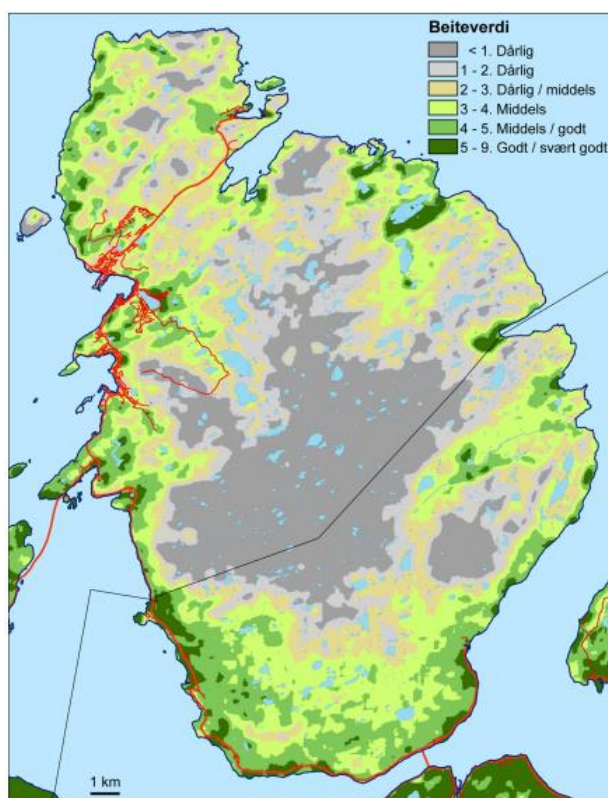
Utgangspunktet for sommerbeitet er at det skal være spredt, slik at tilgjengelige beiteareal blir fullt ut benyttet. Utnyttelse av beiter fører til bedre og effektivt næringsopptak som gir reinen bedre kondisjon. Man unngår for mye press på et område som kan være tilfelle når reinen beiter

i flokk. Samtidig er reinen flokkdyr som søker sammen når det ligger til rette for det. Reindriftsutøverne prøver ved gjeting å stimulere til at det ikke blir flokkdannelser.

Skogholt er viktig for beitegruppen fordi der er mye gress og løv som reinen beiter, og særlig sopp som reinen er glad i. I skogen er det ofte kilder, skygge og ly for ørn. Rein med kalv kan søke skogen for ahcesshasvuotha (ly og trygghet). Et av disse skogholtene er ved Rávdnjávri mellom Strømsnes og Strømsnesfjellet. Skog beskrives også i rapport fra Johansen B. (2007).

Johansen m.fl (2007) har reklassifiserte vegetasjonskart til å vise beiteverdi, og fant at spesielt indre deler av Kvaløya har lite verdi som sommerbeite (figur 13). Kategorien dårlig beite har likevel verdi som luftingsplasser som reinen oppsøker når insektplagen er stor om sommeren. Gode sommerbeiter finnes flere steder i lavlandet langs kysten og spesielt i nord.

Figur 14 Beiteverdi; vegetasjonskartet er reklassifisert til beiteverdi av NINA (kilde: (Johansen m.fl. 2007))

6.6 Rávdnjenjárga/Rávdnjevárri (Strømsnes)

Strømsneset har godt topografisk forhold for beite. Småkupert med daler, renner med gress, vann og kilder. Vegetasjonen består av mose, graseng, skog, myr og lav. Der er solrike steder og skygge, som gir reinen den nødvendige hvile. På neset er det også ofte vind, som gjør at insektplagen blir mindre. Dette er et av områdene med forholdsvis god beiteverdi.

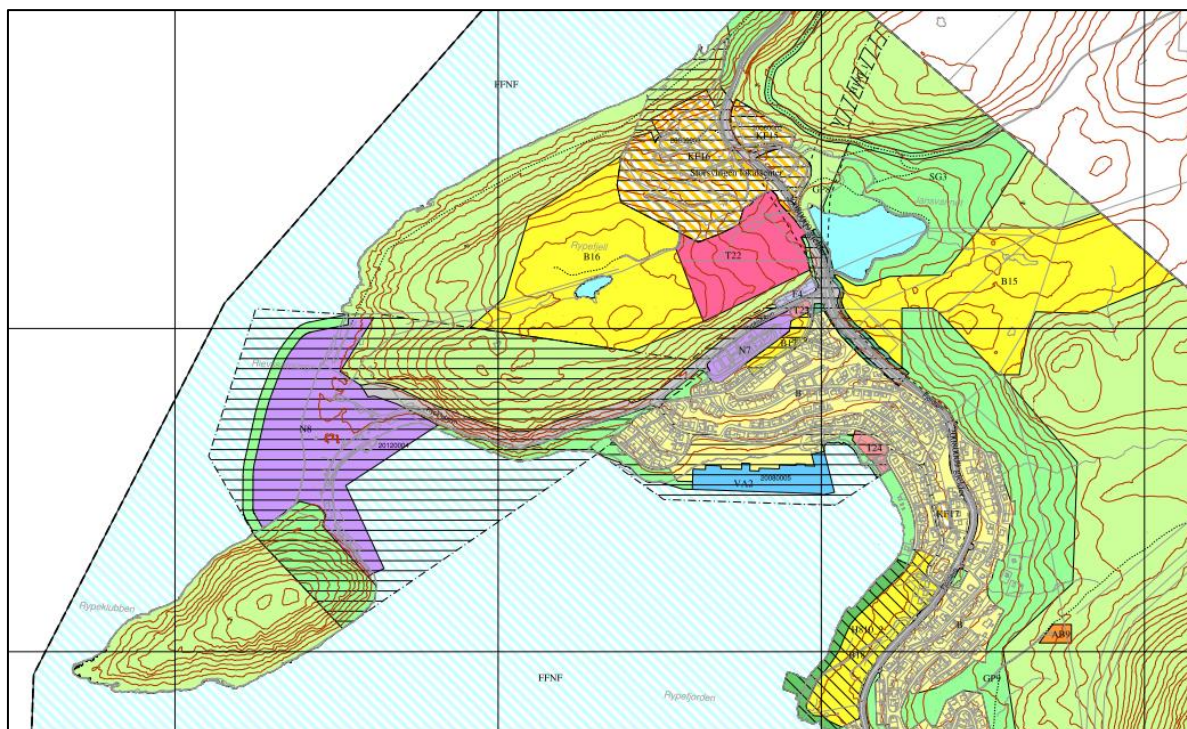
Reindriftsutøverne påpeker at selv om Strømsnes er et viktig oksebeite, er Rávdnjenjárga/Rávdnjevárri også beiteområde for simle og kalv. Tidligere var det tydeligere skiller mellom kalvingsland og annet beite. Nå kan kalving skje over store deler av øya, også ved Rávdnjevárri. Oksene og de tammeste simlene på Rávdnjenjárga streifer mellom fjell og nes. Det skjer naturlig gjennom hele sommeren og gjør at området fungerer. De tammeste dyrene går helt ut på neset, de mindre tamme holder seg ovenfor vegen. Likevel er det slik at de mindre tamme dyrene blir i dette området, nettopp på grunn av de tammeste dyrene som de ser på Strømsneset. Reindriftsutøverne forteller også om at Strømsnesområdet har jevnt over større dyr enn resten av flokken, og reineierne satser bevisst på disse dyrene ved utvelgelse for videre avl.

Rávdnjenjárga/Rávdnjevárri (Strømsnes) har stor betydning for reinsamling- og trekk strukturen på hele Kvaløya. I september begynner reinen naturlig å trekke fra de nordlige områdene på øya og mot sør. Geografien på øya med det store gråfjellsområdet (Rázza) som går fra Torskefjorddalen i øst til Molstrandfjellet i vest, tvinger reinen rundt dette steinete fjellpartiet. På østsiden av Kvaløya ved Torskefjorddalen er det svært bratt, så i dette området kan reinen ikke drives, men må trekke selv. På vestsiden, ved Molstraddalen er området mer egnet og brukt til trekk og driving. I fjellområdet (Rávdnjevárri) ovenfor er terrenget slik at det er ikke mulig å drive med sykkel, flyttingen må dermed skje til fots.

Reinen nordfra beiter tradisjonelt i mer uforstyrta områder og er mer sky. Flokken trekker mot Strømsnes, som er et kritisk punkt i flyttingen. Hvis reinen skremmes under flyttingen kan de lett sving opp mot Muvrarášša (Svartfjellet) og tilbake til kjente arealer i nord. Rázza er et typisk ulendt gråfjellsområde som reinen vil unngå. I dette flyttebildet er reinen på Strømsnes særlig viktig. Denne reinen er tammere og tåler forstyrrelse bedre. Fra Rávdnjenjárga/Rávdnjevárri Strømsnes trekker reinen mot Molstrandalen. Når reinen nordfra ser og møter «Strømsnesreinen», søker de mot flokken og blander seg med denne. Den rolige og «tamme» flokken drives letter mot sør og har den funksjonen at flokkene fra nord følger med. Strømsnes er altså et kritisk punkt i hele samlingssystemet, som reindriften er avhengig av for at flyttingen skal fungere.

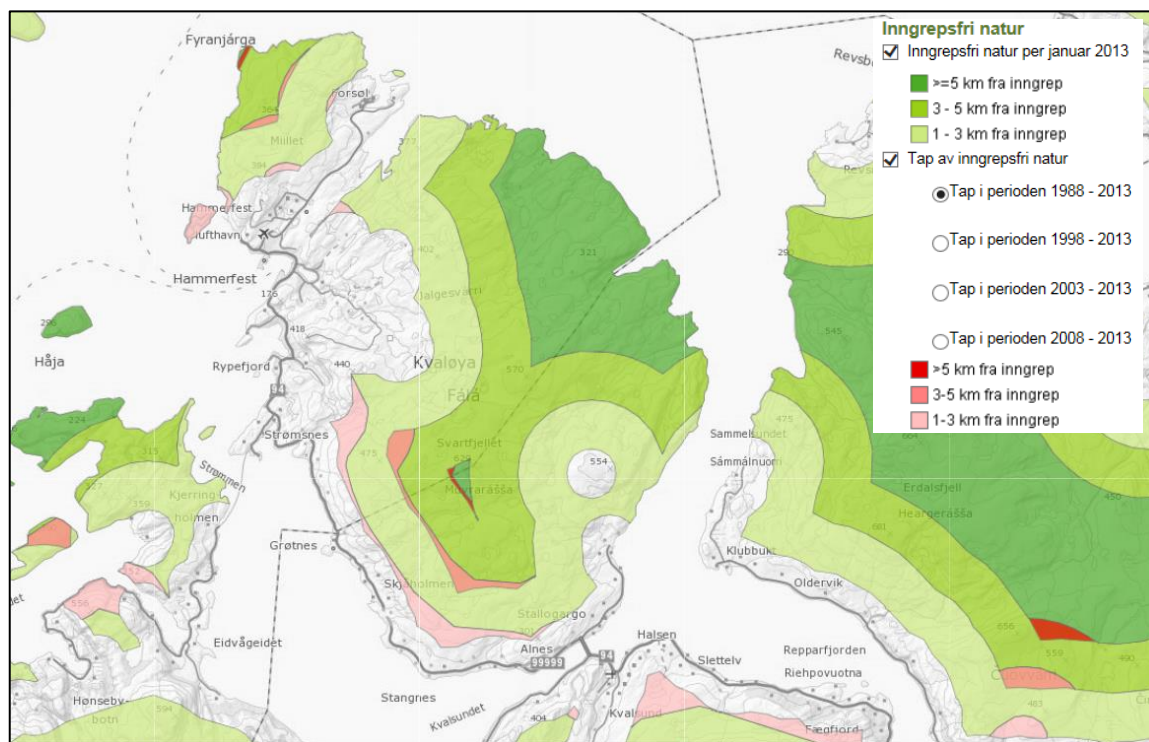
7. SAMLA BELASTNINGER

I Fálá reinbeitedistrikt har det kommet flere nye inngrep de siste tiårene. Mange av inngrepene er knyttet til oljevirksomheten, som gir behov for industriareal, havner, nye boligareal og infrastruktur. Alle inngrepene kommer i den lavereliggende vestvendte delen av distriktet som også er den mest produktive for reindriften. Nye utbyggingsområder illustreres med utsnitt av kommunedelplan for Rypefjord, der Rypfjellet har vært/er reinbeiteområde (figur 16)

Figur 15: Utsnitt av kommunedelplan for Rypefjord (Hammerfest kommune.no)

Figur 16: Inngrepsfrie naturområder (INON) på Kvaløya (kilde: miljødirektoratet)

Inngrepsfrie naturområder i Norge illustrerer tap av naturområder og dermed også beitemark. Figur 17 viser Kvaløya og området rundt i perioden 1988 til 2013, med naturområder som er mer enn 5 km fra inngrep (mørkegrønn), 3-5 km fra inngrep (grønn) og 1-3 km fra inngrep (lysegrønn). Lysrosa og rosa farge viser tap av inngrepsfri natur 1-5 km fra inngrep. De hvite/grå områdene på kartet er også i hovedsak naturområder, men er inngrepsnære områder som er nærmere tyngre tekniske inngrep enn 1 km. Tyngre tekniske inngrep defineres for eksempel som offentlige veier og traktorveier over 50 m, kraftlinjer, dammer og regulerte elver (Miljødirektoratet.no).

Ut fra denne registreringen er det hovedsakelig den nordøstlige delen av øya som ligger mer enn 5 km fra inngrep (mørkegrønn). Flere områder rundt byen, Forsøl og kystlinja i vest har tapt status som inngrepsfrie (rosa). Dette er også de samme vestvendte områdene som er tidligst bart om våren, og dermed viktige beiter. Reinbeiting vil foregå i både rosa og grå områder, men risikoen for forstyrrelse er større. Flere steder er beitet direkte nedbygd eller avstengt.

8. VERDI, OMFANG OG KONSEKVENNS

8.1 Alternativ 0

Planområdet har i dag spredt boligbebyggelse på sørsiden av Strømsneset og boligfelt i Akkarfjord, mens resten av Strømsneset er uten inngrep. Området er et viktig reinbeite, særlig som del av okselandet for distriktet, men også som stabiliserende faktor ved beite og flytting. O-alternativet, eller dagens situasjon har lite/ingen negative konsekvenser for reindrift.

8.2 Verdivurdering planforslag

Reindrifta i planområdet Strømsnes/Akkarfjord kan ut fra metodikken i vegvesenets håndbok V712 sies å ha middels verdi. Dette fordi området har middels næringsproduksjon, middels til høy bruksfrekvens og er årstidsbeiter som brukes fast hver år men som ikke er minimumsbeiter (beiterressurser det er mangel på).

Når man ser på Strømsnes/Strømsfjellet (Rávdnjénjárga/Rávdnjévárri) i sammenheng med sommerbeiter og flytting på Kvaløya/Fálá, har området en helt sentral funksjon. At området har liten grad av forstyrrelse og at mange av de kystnære sammenlignbare areal er/eller blir berørt av inngrep, gjør Strømsnes særlig viktig. Strømsnes (Rávdnjénjárga/Rávdnjévárri) har ut fra dette har området stor verdi.

Samlet vurderes reindriftsinteressene knyttet til planområdet å ha **stor verdi**.

Verdi	Liten	Middels	Stor
			▲

8.3 Omfang og konsekvens av planforslag

Intensjonen med planforslaget er at den nordlige delen av Strømsnes avsettes til industri og havn. Den sørlige delen skal avsettes til boliger og Bekkeli boligfelt utvides. Ut fra dette vil kun deler av fjæra (Langnes-Strømsnes) bli ubebygd. Planforslag har stor negativt omfang for reindrifta, som benytter det samme området til reinbeite. Reinbeitedistriktet påpeker at tap av beite, tap av stabiliserende rein ved flytting og merarbeid og økt risiko ved flytting gir konsekvenser for reindrifta.

Strømsnes er et av om lag fem undergrupper beiter der anslagsvis 20 % av flokken blir direkte berørt av nedbygging. Det er grunn til å tro at en større del av flokken og hele reinbeitedistriktet blir indirekte berørt av utbyggingen. Dette fordi den delen av flokken som har beite på Strømsnes, vil måtte lete etter ny beiter i områder som allerede beites av andre dyr. Det fører til kondisjonstap med leting etter beite og større press på de områdene som gjenstår.

Hvis Strømsnesområdet blir utbygd, må reinen som holder til der finne nye beiter. Muvrarázza, fjellet på tvers av Kvaløya leder dyrene mot nord og øst, hvor de kan samles i større flokker. Store flokker gir mer konsentrert beitetrykk og slitasje, som ikke er optimalt for noen av dyrene. Det kan føre til lavere produksjon for de som leter etter beiter og de som må dele på sin vante beiter. Risikoen for å mislykkes med beiting øker.

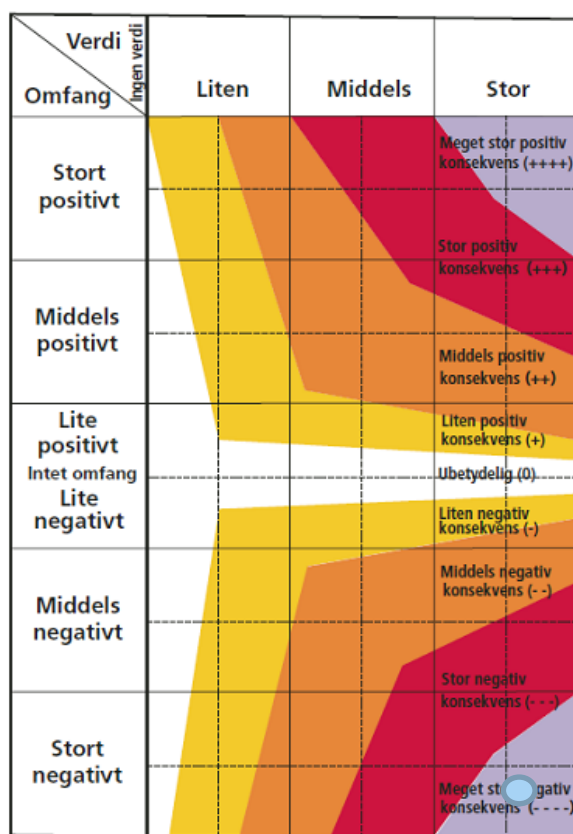
Ved utbygging av Strømsnes/Akkarfjord vil distriktet miste den stabiliseringsfaktoren som reinen der har i dag. Det kan gi store konsekvenser for flyttingen, med risiko for å miste en urolig flokk tilbake, forsinkelser fram til svømmested og forsinkelser hvor man risikerer brunst under flytting. Distriktet er avhengig av fleksibilitet ved flyttingen. Når de mister areal til utbygging gir det usikkerhet for hvordan flokken vil fungere og risiko for flyttingen som er en arbeidsøkt under

stort press. Distriktet blir også avhengig av flere kyndige folk ved flytting, noe som utgjør en kostnad.

Produksjonstap og høyere driftsrisiko gir også tap. Flokken på Kvaløya er i dag på vel 2000 dyr, med kalv er det nærmere 3500. Distriktet beskriver at ved tap av beite for nærmere 20 % av flokken, mister man 3-400 kalv. Dette utgjør omtrent en sidaandel.

Omfang	Svært negativt	Negativt	Lite/intet	Positivt	Svært positivt
	▲				

Verdien av området er stor og omfanget er stort. Konsekvensen for reindrifta blir meget stor negativ konsekvens. På konsekvensvifta vil dette synliggjøres som i figur 18.

Figur 17: Konsekvensvifte som viser meget stor negativ konsekvens

9. AVBØTENDE OG KOMPENSERENDE TILTAK

Avbøtende tiltak er diskutert med reinbeitedistriktet. Distriktet finner det vanskelig å fremme noen tiltak som kan avbøte utbyggingen. Et mindre utbyggingstiltak på Strømsnes vil også ramme reindrifta, da neset er forholdsvis smalt og inngrep vil forstyrre. Tiltak ytterst på neset vil kreve anleggstrafikk frem og tilbake, støy og ferdsel som påvirker reindrifta.

Det eneste som kan avbøte er at utbyggingen ikke finner sted, eller at ny havn legges som flytende konstruksjon i sjøen.

10. KILDER

10.1 Nettbaserte kilder

www.fylkesmannen.no
www.miljodirektoratet.no
www.kilden.no
www.reindrift.no

10.2 Skriftlige kilder

Reindrifftsforvaltningen 2013, Ressursregnskap for reindrifftsnaeringen reindrifftsåret 2012/2013

Nellemann C., Vistnes I., Ahlenius H., Kullerud L., Lieng E., Olsen T., og Johansen B. 2002, Snøhvit and Saami reindeer husbandry outlook, impacts and mitigation. Snøhvit og samisk reindrift – Framtidsutsikter, konsekvenser og avbøtende tiltak, NINA Oppdragsmelding 765

Vistnes I, Nellemann C, Bull K.S. 2004, Inngrep i beiteland, Biologi, jus og strategier i utbyggingssaker, NINA temahefte

Johansen B., Karlsen S.R. og Uhlig Christian 2007, Kartlegging av vegetasjon, reinbeiter og erosjon- Kvaløya i Hammerfest kommune, Norut og Bioforsk

Gaare E., Tømmervik H., Kant G og Karlsen S.R 2007, Reguleringsplan for Skjærvika i Hammerfest kommune, konsekvenser for reindrift, NINA Rapport 269

Arnesen Geir 2015, Motorcrossbane og gang/sykkelveg ved Forsølvegen (Fuglenesdalen i Hammerfest, KU for reindrifftsnaeringen, Ecofact

Statens vegvesen 2014, Konsekvensanalyser, Håndbok V712, Veiledning

Sametingets planveileder (2010)

Hammerfest kommune 2014, Planprogram for Områderegulering Strømsnes

Kommunedelplan for Hammerfest og Rypefjord 2014-2025

10.3 Muntlige kilder

Aslak Ante M. J. Sara (Fála reinbeitedistrikt)
Anders J. A. Buljo (Fála reinbeitedistrikt)
Maret Anne I. Sara (Fála reinbeitedistrikt)
Anders J.H. Eira (Protect Sápmi)